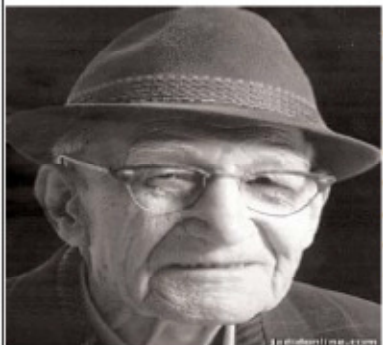

لئون میناسیان، پیر جلفا، تاریخ‌نگار یک قوم و گنجینه‌ای از تاریخ ارمنه ایران

لئون میناسیان، نویسنده، پژوهشگر، کتاب‌شناس، نقاش، نوازنده، تاریخ‌نگار و مترجم ایرانی که از جامعه ارمنی‌های اصفهان بود، بامداد ۱۲ دی ماه ۱۳۹۱ (اول ژانویه ۲۰۱۳) در سن نود و دو سالگی در اصفهان درگذشت. او در روستای ارمنی‌نشین "خویگان" شهرستان "فریدن" اصفهان در خانواده‌ای نسبتاً فرهنگی به دنیا آمد و بعد از گذراندن تحصیلات ابتدایی به اصفهان نقل مکان کرد و تا پایان عمر در محله جلفای اصفهان ماند. میناسیان مدت‌سی سال در مدارس ملی ارمنه جلفا به تدریس پرداخت، او مدتی سرپرست افتخاری موزه ارمنه جلفا بود و مدیریت چاپخانه جلفا را نیز بر عهده داشت و پس از بازنشستگی از سال ۱۳۵۹ مسئولیت کتابخانه کلیسای وانک نیز به او واگذار شد. اگر چه او از هیچ یک از مدارک آکادمیک بهره‌ای نبرده بود، اما آنچه باعث ماندگاری و پررنگ شدن نقش او در تاریخ ارمنه ایران شده

تلاش شبانه روزی او برای ثبت و ضبط تاریخ قومی است که سال‌ها در ایران زندگی کردند و به گفته خودش، بعد از ارمنستان، اصفهان را وطن دوم خود می‌دانند. میناسیان در دوران جوانی نوازنده زیردست ویولن بود و دستی نیز در نقاشی داشت، اما سال‌های میانسالی و کهنسالی او بیشتر صرف تحقیق و نوشتن شد. او سال‌های زیادی از عمر خود را به گردآوری و تدوین آثاری متعدد درباره فرهنگ و ادبیات ارمنه اختصاص داد. او در حدود ۹۰ کتاب درباره ارمنه و جلفا به زبان ارمنی و ۲۰ کتاب به زبان فارسی نوشت. امروزه برای اطلاع از تاریخ چاپ ارمنه در ایران، آثار او از معتبرترین منابع است. او با علاقه باورنکردنی به تاریخ‌نگاری صنعت چاپ ارمنه در ایران پرداخت و بیشتر دستگاه‌ها، ابزار و کلیشه‌های قدیمی چاپ را در طول این سال‌ها جمع‌آوری و نگهداری کرد. شاخص‌ترین اثر میناسیان در زمینه تاریخ‌نگاری، کتاب "تاریخ سیصد و پنجاه ساله ارمنه فریدن" است که در سال ۱۳۶۲ از طرف انجمن ادبی گروه ملید در بیروت به چاپ رسید، او در این کتاب که نگارش آن ده سال به طول انجامید، موفق شد اسناد و مدارک بایگانی شده سیصد و پنجاه ساله کلیسای وانک را گردآوری و تنظیم کند. از دیگر تألیفات و ترجمه‌های میناسیان می‌توان به چهار کتاب از سراینندگان و نوازندگان ارمنه فریدن، صومعه‌های ارمنه ایران، تاریخ ارمنیان جلفای اصفهان در یکصد و چهل سال اخیر (۱۹۹۶-۱۸۵۶)، نظر مختصری به آیین مذهبی ارمنه آرتدوکس، ارمنیان ایران، فهرست کتاب‌های خطی موزه ارمنه جلفا، سفری به بیت المقدس و اسرائیل و چندین کتاب دیگر اشاره کرد. بیش از هزار مقاله و رساله از او در نیم قرن گذشته در نشریات و مجلات مختلف به چاپ رسیده است و در ایران، ارمنستان و آمریکا به پاس خدمات فرهنگی و علمی او بزرگداشت‌های مختلفی در طول این سال‌ها برگزار شده است. او در سال‌های ۱۹۹۷ و ۱۹۹۸ از سوی مرکز بیوگرافی بین‌المللی کمبریج انگلستان و مرکز بیوگرافی کارولینای جنوبی آمریکا به عنوان مرد سال شناخته شد. همچنین دو مدال سورپ مسروپ و یک مدال سلطنتی از کاتولیکس خانه سلیسی لبنان در سال ۲۰۰۰ میلادی دریافت کرده است. میناسیان تا آخرین روزهای زندگی خود نیز دست از تحقیق و نگارش بر نداشت و در موزه-خانه خود در محله جلفای اصفهان با ماشین تایپ قدیمی اش که تنها همدم و همراهش بود، روزگار گذراند.